

3

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Elina Kauppilan toivomusponnosta koskien kaupunginvaltuuston toiminnan tarkastelua myös muut eläinlajit huomioon ottavasta eläineettisestä näkökulmasta

Pöydälle 24.10.2024

HEL 2023-011877 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto antaa lausunnon valtuutettu Elina Kauppilan toivomusponnosta:
"Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävän mahdollisuutta alkaa tarkastella toimintaansa myös muut eläinlajit huomioon ottavasta eläineettisestä näkökulmasta."

Eläineettinen näkökulma läpäisee monia kaupunginvaltuuston johtamia kaupungin toimia, vaikka sitä ei yleensä ole erikseen tarkasteltu. Tässä lausunnossa kiinnitetään huomiota niihin eläinetiikankin kannalta kestäviin ratkaisuihin, joita kaupungin hallinnossa on viime vuosina tehty, ja tällä alalla tunnistettuihin vielä paljolti ratkaisemattomiin ongelmiin.

Eläinetiikka liitetään usein eläinyksilön hyvinvointiin ja sen oikeuksiin. Laajemmin tarkasteltuna eläinetiikka voidaan lukea luonnonsuojeluetiikan osa-alueeksi. Se koskettaa kuitenkin verraten suuria yksilömääriä ja kokonaisia populaatioita myös eläinyksilöiden elinmahdollisuuksien ja siten hyvinvoinnin näkökulmasta. Ilmastoetiikka on myös tärkeä ympäristöetiikan kokonaisuuden osa-alue.

Tässä lausunnossa kuvattujen monien kaupungin toimien ja ohjelmien tehokas toimeenpano edistää eläinetiikan toteutumista.

Yksilötason eläinetiikka: eläinsuojelu, vaaralliset rakenteet, vahingolliset roskat ja lihantuotanto

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hyväksyi 23.11.2023 ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020 - 2024 päivityksen vuodelle 2024. Valvontasuunnitelman osana on eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelma, jossa kuvataan eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kohteet, tehtävät ja niihin liittyvät velvoitteet.

Eläinsuojeluvalvonnan tarve on kasvanut tasaisesti viime vuosina, ja ympäristöpalveluihin perustettiin eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaa

7.11.2024

varten viides valvontaeläinlääkärin virka vuoden 2024 alusta. Valtio rahoittaa valvontaeläinlääkärin virat täysimääräisesti. Eläineettistä näkökulmaa kaupungin toiminnassa vahvistetaan lisäämällä eläinsuojeluvalvonnan resursseja, kun vuonna 2025 perustetaan kuudes valvontaeläinlääkärin virka. Näin voidaan paremmin varmistaa lemmikkieläinten oikeutta hyvää elämään

Eläinsuojeluvalvontaa tehdään epäilyilmoitusten perusteella eläinten pitopaikoissa, yleensä yksityisasunnoissa. Ammattimaista eläintenpitoa, kuten talleja, lemmikkihoitoloita ja eläinkauppoja, tarkastetaan säännöllisesti valvontasuunnitelman mukaisesti. Jos eläinsuojelutarkastuksilla todetaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaista menettelyä, annetaan määräyksiä tai ryhdytään kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi.

Kaupungin vastuulla oleva eläinten hyvinvointilain mukainen löytöeläinten talteenotto on järjestetty ostopalveluna Helsingin eläinsuojeluyhdistys HESY ry:n toimesta. Valvontaeläinlääkärit ja poliisi toimittavat löytöeläintalolle myös eläinten hyvinvointilain mukaisen väliaikaisen hoidon tarpeessa olevat eläimet.

Kaupungin vastuulla olevat eläinlääkintähuoltolain mukaiset eläinlääkäripalvelut ja ympärivuorokautisen kiireellisen eläinlääkäripalvelun tuottaa ostopalveluna yliopistollinen eläinsairaala.

Eläimen asianmukaisen hoidon järjestäminen ja kustannukset ovat aina eläimen omistajan vastuulla. Eläinten kaltoinkohtelun taustalla ovat yleensä omistajan erilaiset sosiaaliset tai terveydelliset ongelmat. Kaupungin päätökset, jotka vaikuttavat kaupunkilaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuteen, vaikuttavat välillisesti myös lemmikkien hyvinvointiin.

Helsingin kaupungin säätiön Korkeasaaren ylläpitämä villieläinsairaala auttaa vahingoittuneita luonnonvaraisia eläimiä. Hyvinvointialueuudistuksen myötä pelastuslaitoksen eläinpelastusyksikkö ottaa tehtävät hätäkeskuslaitoksen riskinarvioinnin mukaan noudattaen valtakunnallista mallia, eli toiminta keskittyy koti- ja tuotantoeläimiin sekä luonnonvaraisiin eläimiin, mikäli tilanne aiheuttaa vaaraa ihmiselle tai haittaa yhteiskunnan toimintaa. Eläinpelastusyksikkö kuljettaa joissakin tapauksissa myös luonnonvaraisia eläimiä, ainakin sellaisia, jotka ovat vaikeasti kuljetettavia. Pahoin loukkaantuneet luonnonvaraiset eläimet voi toimittaa myös yliopistolliseen eläinsairaalaan lopetettavaksi veloituksetta. Luonnonvaraisten eläinten loukkaantuminen kaupunkiympäristössä on usein ihmisen toiminnan seurausta, joten avun järjestäminen on eläineettisesti perusteltua.

7.11.2024

Lintujen törmäykset ikkunoihin ja muihin rakenteisiin on ollut ajankoh-
tainen huolenaihe, johon kaupunkiympäristön toimiala on vastannut
asettamalla lintuturvallisuustyöryhmän. Rakennusvalvonnan johtamas-
sa ryhmässä on ollut mukana monipuolinen, myös ornitologinen, asian-
tuntemus.

Työryhmässä on laadittu lintuturvallisen rakentamisen ohje, jossa kuva-
taan, mitä törmäysriskejä rakennuksen lasirakenteet aiheuttavat linnuil-
le, ja millaisilla toimilla näitä riskejä voidaan vähentää. Ohjetta tullaan
käyttämään rakennushankkeiden ohjauksessa. Ohje on hyväksytty
kaupunkiympäristön toimialan johtoryhmässä 8.1.2024. Ohjeen osiot
ovat: 1. Rakennuksen tai rakennelman sijainti, 2. Lasin ulkonäkö ja kä-
sittely, 3. Lasin sijainti, 4. Viherkatot ja -seinät, 5. Valaistusasiat, 6. Jo
rakennetut rakennukset, 7. Voimalinjat. Myös asemakaavoitukseen on
vakiintunut käytäntö törmäysriskin vähentämiseen tähtäävistä kaava-
merkinnöistä ja -määräyksissä lintujen kannalta riskialttiissa paikoissa.

Kaupungilla on toteutuksessa laaja roskaantumisen hillinnän toimenpi-
deohjelma 2022 - 2025 ja uutta kautta 2026 - 2029 valmistellaan. Ros-
kat voivat vahingoittaa maa- ja vesieläimiä sellaisenaan tarttuessaan
niihin kiinni. Toinen, vähitellen vahingollinen vaikutus syntyy mikromuo-
vien kulkeutuessa maaperään ja varsinkin veteen. Kaupungilla on
käynnissä kaksi hanketta, BaltiPlast ja PlastLife, joissa etsitään keinoja
muovijätteen ja mikromuovin määrän vähentämiseen.

Kaupungin työnjaossa kalastusasiat kuuluvat kulttuurin ja vapaa-ajan
toimialalle. Tärkeä valistuskohde on ollut siimojen, vieheiden ja muun
kalastusjätteen asianmukainen hävittäminen, jossa on edelleen suuria
puutteita. Lakiin ja SUP-direktiiviin perustuva kalastusvälinejätteen ke-
räys tulee pakolliseksi 1.1.2025. Sen yhtenä tavoitteena on vähentää
rannoille tai veteen hylättyjen pyydysten kaloille ja maaeläimille aiheut-
tamaa turhaa kärsimystä.

Helsingin alueella ei ole laajaa lihantuotantoa tai muuta eläinten teho-
kasvatusta. Kasvisruoan tarjolla pitäminen ja kasvisruokapäivät ovat
merkittävä eläineettinen kannanotto lihan tehotuotantoa ja sen eläinyk-
silöille tuottamia kärsimyksiä vastaan. Se liittyy lihantuotannon suurten
hiilipäästöjen vuoksi myös laajemmin ympäristöetiikkaan. Keväällä
2024 hyväksytyissä Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteissa kaupunki
on sitoutunut liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseen kau-
pункikonsernissa vuoteen 2025 mennessä verrattuna vuoden 2019 ta-
soon.

Luonnonsuojelueettisiä ohjelmia ja päätöksiä

7.11.2024

Kaupunginvaltuusto ja sen johtama kaupungin henkilöstö tekevät rutiniinomaisesti päätöksiä, joilla on vaikutusta eläinyksilöiden ja sitä kautta myös eläinpopulaatioiden elossa pysymiseen ja hyvinvointiin. Voimassa olevassa kaupunkistrategiassa on vahva ympäristöeettinen korostus, vaikka tätä sanaa ei siinä käytetä.

Helsingin kaupunginvaltuuston toistaiseksi ehkä merkittävin päätös luonnonvaraisten eläinten näkökulmasta on ollut voimassa olevan yleiskaavan 2016 hyväksyminen siitä huolimatta, että se mahdollistaa rakentamista joillekin nykyisille viheralueilla. Kaavan yhteydessä hyväksyttiin kaupunkiluonto-liitekartta, jossa esitetään viheralueet ja niiden väliset yhteydet sekä oikeusvaikutteiset rajaukset luonnonsuojeluohjelman 2015 - 2024 mukaisille luonnonsuojelualueille. Tämä ohjelma saadaan kaupungin omistamien alueiden osalta toteutetuksi määrävuotena 2024, ja uutta luonnonsuojeluohjelmaa vuosille 2025 - 2040 valmistellaan parhaillaan ympäristöpalveluiden johdolla laajassa yhteistyössä aluksi kaupunkiympäristön toimialan sisällä, myöhemmässä vaiheessa myös muiden toimialojen kanssa. On todennäköistä, että valmisteltavana oleva uusi luonnonsuojeluohjelma, jonka myötä noin 10 % Helsingin maa- ja meri-pintalasta tulee tiukan suojelun piiriin, on riittävän laaja hyödyttääkseen vielä useampien eläinlajien ja -yksilöiden elinmahdollisuuksia kuin edellinen.

Toinen tärkeä kaupungin toimintaa ohjaava eläineettinen asiakirja on kaupunkiympäristölautakunnan 20.4.2021 hyväksymä luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO-ohjelma) 2021 - 2028, jonka toimenpiteistä useimmat koskevat elinympäristöjä ja siten välillisesti eläimiä, mutta luku 8 sisältää 13 toimenpidettä, jotka koskevat suoraan eläinlajien eli käytännössä yksilöiden auttamista. Myös kesällä 2024 hyväksytyt metsänhoidon periaatteet, joiden tavoitteena on metsien luontainen vanheneminen ja monimuotoisuuden lisääminen, parantaa eläinlajien ja -yksilöiden elinmahdollisuuksia.

Kaupunkiympäristön toimialalla on myös perehdytty niin sanottuun planetaariseen kaupunkisuunnitteluun, jossa monilajinen oikeudenmukaisuus on yksi uusista avauksista (Eräranta 2023: Monilajinen kaupunki - Oikeudenmukaisuusnäkökulmia hiilinegatiivisen kaupungin planetaariseen suunnitteluun: Yhteenveto asiantuntijakeskusteluista).

Ekologian ja luonnonsuojelun kannalta ekosysteemit ja populaatiot ovat merkittävämpiä kuin eläinyksilöiden yksilölliset kohtalot. Viestinnän näkökulmasta myös jälkimmäiset tarjoavat kuitenkin merkittäviä esimerkkejä ja malleja. Uutiset luonnonvaraisten eläinten kohtaamisista ja hädänalaisten eläinten auttamisesta ovat joukkoviestimissä ja sosiaalisessa mediassa suuren mielenkiinnon kohteena ja suosittuja pitkiäkin

keskusteluketjujen aiheita. Niillä voi siten suosiostaan päätellen olla suurikin pedagoginen merkitys.

Jaosto kehotti kaupunkia ottamaan huomioon eläineettiset näkökulmat sellaisessa päätöksenteossa, jossa tehdään eläimiin merkittävällä tavalla vaikuttavia ratkaisuja.

Esittelijän perustelut

Toivomusponsi

Valtuutettu Elina Kauppila on tehnyt 13.9.2023 seuraavan toivomusponnen:

” Kaupunginvaltuusto edellyttää selvittävän mahdollisuutta alkaa tarkastella toimintaansa myös muut eläinlajit huomioon ottavasta eläineettisestä näkökulmasta.”

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostoa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 19.1.2024 mennessä.

Lausunnonle pyydettiin ja saatiin lisäaikaa 28.2.2024 asti.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 30 luvun 14 § mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava hyväksytystä toivomusponnosta kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä toivomusponnen ehdottajalle viimeistään vuoden kuluttua sen hyväksymisestä.

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto antoi lausunnon (15.8.2024, 140 §) valtuutettu Elina Kauppilan toivomusponnosta (Kvsto 13.9.2023 asia 8): ”Kaupunginvaltuusto edellyttää selvittävän mahdollisuutta alkaa tarkastella toimintaansa myös muut eläinlajit huomioon ottavasta eläineettisestä näkökulmasta.” Ponsi palautettiin kaupunginhallituksesta valmisteltavaksi siten, että eläineettisen näkökulman huomiointi välittyy vahvemmin ja Korkeasaaren villieläinsairaalan ja pelastuslaitoksen välinen toiminta kuvataan täsmällisemmin todellisen tilanteen mukaan (palautusehdotus, Minja Koskela, Khs 16.9.2024, 570 §).

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

7.11.2024

Asia/3

Päivi Lahti, johtava valvontaeläinlääkäri, puhelin: 09 310 32076

paivi.h.lahti(a)hel.fi

Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: 09 310 31534

raimo.pakarinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kauppila Elina, toivomusponsi, Kvsto 13.9.2023 asia 8
- 2 Kaupunginhallitus 16.9.2024 § 570 Valtuutettu Elina Kauppilan toivomusponsi eläineettisen näkökulman huomioon ottamisesta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano